

Toimeksiannot > Saapuneet >

Perustiedot

Vastaanottajat

* Tiedoston katselu aloitettu

Tyyppi Toimeksi

Lähettäjä Peltonen Irja

Lähetämispäivä 04.10.2011 16:34

Aihe Valtiovarainministeriön lausunto asiasta: julkishallinnon perustietovarantojen rajapinnat (PERA)

Saate Valtiovarainministeriöllä ei ole lausuttavaa muistiosta. Ministeriö lähettää hallinnonalan virastojen asiantuntevat kommentit huomioonotettavaksi jatkovalmistelussa.
Irja Peltonen
tietopalvelupäällikkö

Määräpäivä

Asianumero VM/1022/00.00.05/2011 Julkishallinnon perustietovarantojen rajapinnat (PERA); laus

Asiakirjat

Itä-Suomen aluehallintoviraston Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikö
Itä-Suomen aluehallintoviraston Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikö
Julkishallinnon perustietovarantojen rajapinnat (PERA); lausuntopyyntö v
Lausuntopyyntö VM:n hallinnonalan virastoille julkishallinnon perustietov
Tilastokeskuksen lausunto (docx-versio) julkishallinnon perustietovarant

Nä

Tied

Palaa

Näytä asia

Luo toimeksianto

Luo toimenpide

Poista

Valtiovarainministeriö

Kirjaamo

Viite: VM:n lausuntopyyntö 1.6.2011 VM125:06/2007

VM125:06/2007 Julkishallinnon perustietovarantojen rajapintamäärittelyn lausunto

Itä-Suomen aluehallintoviraston maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö toteaa, että Julkishallinnon perustietovarannot rajapinnat (PERA) -työryhmän tuloksena syntynyt ratkaisumalli tietovarantojen rajapintapalveluiden toteuttamiseksi on käyttökelpoinen ja parantaa hallinnon mahdollisuuksia toteuttaa sähköisiä asiointipalveluita palvelujen kehittämisessä.

Laadittu dokumentaatio täyttää vaatimuksemme kaikilta osin. Olemme testanneet dokumentaatiota laatimalla sen mukaisesti yhdestä palvelusta rajapintakuvaukset. Tarkoituksemme on testata rajapinnan toimivuutta yhdessä VIP:n VIA-palvelun kanssa tänä syksynä.

Valtiovarainministeriö asetti Julkishallinnon perustietovarantojen rajapinnat (VM125:06/2007) -työryhmän 11.2.2010. Työryhmän työn tavoitteena on ollut yhtenäistää tietovarantojen käyttöä luomalla yhteinen tekninen ratkaisumalli, jolla eri tietovarannot tarjotaan niitä tarvitsevien tietojärjestelmien käytettäväksi. Yhtenäinen ratkaisu tietovarantojen rajapintapalveluiden toteuttamiselle parantaa hallinnon edellytyksiä toteut-

Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön osoite: Puistokatu 29 A, PL 1348, 70101 Kuopio.

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 020 636 1030
fax 015 760 0150
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi/ita

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16
PL 50, 50101 Mikkelä

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36
PL 94, 80101 Joensuu

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12-14
PL 1741, 70101 Kuopio

taa sähköisiä asiointipalveluja sekä poistaa päällekkäisyyttä palvelujen kehittämisessä.

Työryhmän työskentely on tuottanut lopputuloksena tietoteknisen arkkitehtuurimäärittelyn yhteisestä tietovarantojen rajapintaratkaisusta sekä sitä täydentäviä dokumentteja mm. rajapintojen nykytilasta. Kommentimme Valtiovarainministeriön lausuntopyyntöä näistä työryhmän tuloksista seuraavasti:

- Kannanotto yhteisen rajapintaratkaisun (PERA-määrittelyn) hyödyllisyydestä, käyttökelpoisuudesta ja toimivuudesta ja miten niitä mahdollisesti voisi parantaa.
 - Kokonaisuudessa rajapintaratkaisu täyttää sille asetetut vaatimukset.
- Näkemyksen siitä, miten maistraateissa voisi luonnosteltua yhteistä ratkaisua hyödyntää.
 - Maistraatit voisivat hyödyntää ratkaisua kansalaisen sähköisen asioinnin ja maistraatin sähköisen asian käsittelyn yhteydessä.
- Näkemyksen siitä, miten ja millä aikataululla maistraatit kykenee ottamaan käyttöön määritellyn yhteisen ratkaisumallin tietovarantojen rajapintapalveluiden toteuttamisessa.
 - Aikataulu riippuu maistraattien VALDA-käyttöönotosta. VALDA-käyttöönottomme riippuu siitä, koska VALDA kykenee tarjoamaan tarvittavat rajapintapalvelu kuten esimerkiksi VTJ-liittymät.
- Näkemyksenne siitä, mitkä ovat välttämättömät edellytykset PERA-määrittelyjen käyttöönnotolle laajasti julkisessa hallinnossa.
 - PERA-määrittelyjen käyttöönotto edellyttää yhteensopivuuden/yhteentoimivuuden varmistamista julkisen hallinnon organisaatioiden välillä.

Maistraattien ohjaus- ja kehittämisyksikön osoite: Puistokatu 29 A, PL 1348, 70101 Kuopio.

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 020 636 1030
fax 015 760 0150
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi/ita

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16
PL 50, 50101 Mikkelä

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36
PL 94, 80101 Joensuu

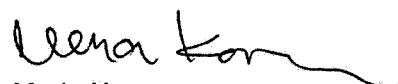
Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12-14
PL 1741, 70101 Kuopio

- Näkemyksenne siitä, mitä riskejä ja haasteita PERA-määritysten käyttöönottoon liittyy.
 - Aikataulu, resurssit sekä ratkaisujen ja toteutusten laatu ovat riskejä, jotka voivat vaikuttaa käyttöönottoon.

Itä-Suomen aluehallintovirasto, Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikkö

Yksikön päällikkö

Merja Koponen

Kehittämispäällikkö

Harri Karhunen

JAKELU

VM kirjaamo
ISAVI kirjaamo

Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön osoite: Puistokatu 29 A, PL 1348, 70101 Kuopio.

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIKASTO

puh. 020 636 1030
fax 015 760 0150
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi/ita

Mikkelin päätoimipaikka
Maaherrankatu 16
PL 50, 50101 Mikkelä

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36
PL 94, 80101 Joensuu

Kuopion toimipaikka
Hallituskatu 12-14
PL 1741, 70101 Kuopio

Pvm
Datum 16.9.2011Dnr
TK-03-128-10
(TK-01-721-11)Vastaanottaja
Mottagare Valtiovarainministeriö
Irja Peltonen
valtiovarainministerio@vm.fiViite
Ref. Lausuntopyyntö VM/1022/00.00.05/2011 (21.6.2011)Asia
Ärende Tilastokeskuksen lausunto julkishallinnon perustietovarantojen rajapinnat (PERA) työryhmän tuloksista

Yleistä

Tilastokeskus pitää hyvänä pyrkimyksiä tuottaa julkishallinnon perustietovarantojen yhteiskäyttöä edistäviä rajapinta- ja arkkitehtuurimäärityksiä. Nämä määritykset ovat eräs välttämätön edellytys tietoaaineistojen yhteiskäytön edistämiseksi sekä julkishallinnon tiedonvaihdon käytäntöjen yhtenäistämiseksi.

Julkishallinnon perustietovarantojen rajapinnat(PERA)-hankkeen materiaaleista on nähtävissä pyrkimys konkreettiseen mahdollisimman laajasti sovellettavissa olevaan lähestymistapaan. Kriittisinä menestystekijöinä tämän työn onnistumisessa ovat ehdotettujen ratkaisujen toimivuus sekä niiden käytön yleistymisen edellytykset.

PERA-työssä on otettu huomioon myös aineistojen massasiirto ja tätä on pilotoitu Trafin ja Tilastokeskuksen välisessä tietojensiirrossa. Jatkossakin on tärkeää ottaa huomioon se, että Tilastointikäyttö poikkeaa tietoaaineistojen hallinnollisesta käytöstä. Tilastointikäyttöön aineistojen massasiirto on välttämätöntä, koska tilasto muodostetaan tietyn viiteajankohdan aineistoista, niitä yhdistellen ja muokaten, jolloin syntyy tosiasiallisesti uusia *tilastointikäyttöön* tarkoitettuja tietovarantoja (joista tietojen luovuttamista säätelee mm. tilastolaki).

PERA-vaatimusmäärittelyt ovat pääosin hyviä ja kattavia. Ne asettavat kuitenkin varsinaiselle integraatio- ja rajapintaratkaisulle huomattavan kovat vaatimukset, joita kaikkia tuskin voidaan toteuttaa järkevin kustannuksin. Tietosuoja- ja turvakysymyksiä ei voi kuitenkaan ohittaa. Toteutuksen käytettävyys, luottamuksellisuus ja eheys tulee varmistaa, kuitenkin niin, että aineistojen käsittelyssä kussakin viranomaisessa toteutuu käsiteltävän aineiston suojausluokka eikä niin, että integraatoratkaisun kautta kulkevan korkeimman suojausluokan aineisto määrittää kaikkien ratkaisua käyttävien toimijoiden suojaustason. Lisäksi tietosuojan toteuttaminen voi vaatia viranomaiskohtaisia ratkaisuja, jotka ovat kunkin viranomaisen itsensä ratkaistavia.

Pvm: 16.9.2011
Datum:

Käyttöönnoton suunnitelmat

Tilastokeskus yhtyy PERA-hankkeen näkemykseen siitä, että rajapinnat rakennetaan vaiheittain, eikä jo olemassa olevia ja toimivia rajapintoja ole tarpeen uudistaa ennen niitä tukevien järjestelmien tai palveluiden uudistamista. Tämä on realistinen lähtökohta määritysten ja niihin tukeutuvien rajapintojen menestyksekkäälle käyttöönotolle.

Teknisten ratkaisujen toimivuuden arviointi koko julkishallinnossa edellyttää laajaa keskustelua ja kommentointia, mieluiten tukeutuen esimerkkitoteutuksiin sekä mahdollisten korjauskehdotusten ottamista huomioon siten, että ratkaisun sovellettavuusalue on mahdollisimman laaja. Tähän hankkeeseen on pyritty tekemällä tiettyjä tapaustutkimuksia sekä nyt käsittelyssä oleva lausuntopyyntö.

Edelleen tieto ratkaisujen toimivuudesta sekä yleensä laajalle levinnyt tieto ratkaisuiden olemassaolosta ja olemuksesta on edellytys niiden käytön luonnolliselle leviämislle osana julkishallinnon toiminnan kehittämistä.

Edellä mainittuun viitaten Tilastokeskus pitää huolestuttavana sitä, että PERA-hankkeeseen on todettu hankkeen vaikutusten arviointien olevan mahdottomia toteuttaa hankkeen puitteissa. Yksikään taho ei vaikuta tietävän, millaisia panostuksia määritysten mukaisten rajapintojen ja arkkitehtuurin toteuttaminen vaatii, tai millaisia kustannuksia organisaatioille koituu esim. kehittyneemmän VIA-palvelun käyttöönotosta ja käytöstä. Erityisen huolestuttavana Tilastokeskus pitää sitä, että *tästä huolimatta* hankkeen alustavissa toimenpide-ehdotuksissa esitetään virastoille tehtäväksi laatia ja julkaista virastokohtaiset toimeenpanosuunnitelmat hankkeen tulosten käyttöönottamiseksi jo vuodesta 2012 alkaen.

PERA ja JHS

PERA-hankkeen määritysjoukko pyrkii samoihin päämääriin JHS-järjestelmän¹ kanssa:

- *Tietojärjestelmien yhteentoimivuuteen:* tiedonsiirrossa tarvittavat metatiedot, yhteiset rajapinnat ja niiden hallinta, tietorakenteet, koodistot ja sanastot, sähköistä asiointia ja hallintoa tukevat palvelut
- *Yhteisten tietovarantojen hyödyntämiseen:* kertaalleen kerätyn tiedon käytön edistäminen, päällekkäisten rekisterien vähentäminen, liittymät palveluiden kehittämiseen
- *Asiointikäyttöliittymien määrittelyyn:* monikanavaisuus, yhtenäisyys ja esteettömyys
- *Tietojen käsittelyyn liittyvän tietoturvan ja tietosuojan varmistamiseen:* kaikissa suosituksissa huomioitava niiden vaikutukset tietoturvaan ja tietosuojaan sekä
- *Palvelujen kehittämistä tukevien hyvien käytäntöjen luomiseen ja levittämiseen. (JHS-suositukset)*

¹ <http://www.jhs-suositukset.fi/>

Pvm 16.9.2011
Datum

Tämä yhdessä sen kanssa, että PERA-hankkeen alustavissa toimenpide-ehdotuksissa esitetään tarve PERA-hankkeen tuottamien määritysten vaikutusten arviointiin, niiden huomioon ottamiseen perustietovarantojen viitearkkitehtuurissa sekä tarve määrityksen hallinnoinnin ja ylläpidon järjestämiseen johtaa Tilastokeskuksen näkökulmasta vain yhteen mahdolliseen jatkotoimenpide-ehdotukseen:

Tilastokeskus kannatta sitä, että PERA-hankkeen määritelmistä tehdään tehtävä JHS-suositus.

JHS-järjestelmä menettelyineen on luotu juuri hankkeessa tarkoitettuja päämääriä edistämään ja se tarjoaa puitteet JHS-ehdotusten laajaan kommentointiin sekä itse suositusten hallinnointiin- ja ylläpitoon. JHS-suosituksena määritykset saisivat näkyvyyttä koko julkishallinnossa ja niihin olisi helppo viitata esim. tietojärjestelmien määrittelyitä laadittaessa. Voidaan jopa sanoa, että tällä menettelyllä on mahdollista tukea elinvoimaisen ekosysteemin syntymistä PERA-hankkeen tulosten hyödyntämiselle.

JHS-suositusprosessin jälkeen, voidaan pohtia erikseen tarpeita nyt PERA-hankkeen alustavina toimenpide-ehdotuksina oleviin suunnitelmien laatimiseen ja kokoamiseen sekä mahdollisiin tietohallintolain puitteissa tehtäviin muihin velvoittaviin ratkaisuihin suosituksen noudattamisen pakollisuudesta.

PERA ja VIA

Tilastokeskus pitää keskiettyä integraatoratkaisua hyvänä lähtökohtana eri viranomaisten tiedonvaihdon järjestämiselle. Monen suhde moneen rakenteen purkaminen edellyttääkin paitsi tarkkaan määriteltyjä rajapintoja ja sanomaliikennettä, myös välitasoa, jollaisena PERA-hankkeen vaatimukset toteuttava VIA ratkaisu voisi toimia. Tilastokeskuksella ei kuitenkaan ole tietoa siitä, toteuttaako nykyinen VIA ratkaisu PERA-hankkeen vaatimukset. Tämä tulisi selvittää ja tarvittaessa edelleen kehittää VIA-ratkaisua vastaamaan vaatimuksiin. VIA-ratkaisun käytöstä ja kehittämisestä ei saisi kuitenkaan koitua kohtuuttomia kustannuksia sitä käyttäville tahoille.

Tekniset määritykset

Tilastokeskus pitää hyvänä sitä, että PERA-hankkeessa nähdään jo olemassa olevien ja vakiintuneiden teknologiaratkaisuiden hyödyntäminen ensisijaisena lähestymistapana teknisissä rajapintojen ja viestiliikenteen toteutuksissa. Myös pitäytyminen yksinkertaisissa välitysprotokollissa ja sanomarakenteissa on hyvä lähtökohta.

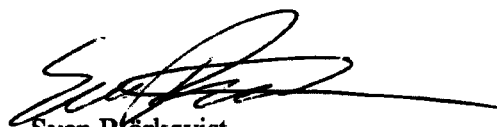
PERA-määritysten mukaisten viranomaiskohtaisten liittymien toiminta on tietovarantojen yhteiskäytössä usein toimintakriittistä liittymää käyttäville viranomaisille. Tähän on kiinnitetty huomiota teknisissä määrittelyissä, saavutettavuutta käsittelevässä osassa. Viranomaiskohtaisen saavutettavuussitoumuksen lisäksi tulisi harkita vakavasti liittymien sertifiointia, eli menettelyä, jossa viranomaisen julkistaessa tietovarantoonsa

Pera
Datum 16.9.2011

tai palveluunsa PERA-määritysten mukaisen liittymän, tämä auditoitaisiin (toteutus, toimivuus, vikasietoisuus, tietoturvallisuus) luotettavan kolmannen osapuolen (esim. VIP:n hankkima palvelu) toimesta ennen kyseisen PERA-liittymän käyttöönottoa tai julkistamista. Näin kukin liittymiä käyttävä viranomais saisi riittävän varmuuden oman palveluketjunsä saatavuudesta, luottamuksellisuudesta ja eheydestä.

Tietosisältöön liittyvät asiat

PERA-työryhmä on keskittynyt tietotekniseen rajapintakuvaukseen ja on rajannut suunnitelman mukaisesti tietosisältöihin liittyvät asiat muualle päätettäväksi. Tilastokeskus pitää erittäin tärkeänä, että eri tietovarantojen käyttöön liittyvät ohjeet ja vastuut ovat helposti ja selkeästi saatavissa. Sidosryhmäehdokkaaksi mainittu Yritys- ja toimipaikkarekisteri, jota Tilastokeskus ylläpitää tilastollisia tarkoituksia varten poikkeaa muista julkishallinnon rekistereistä, ja sen käyttötarkoitus mm. hallinnollisten päätöksien tekemiseen yksittäisen havainnon osalta ei ole mahdollista.

Jarmo Hyrkkö
ylijohtaja
Sven Björkqvist
tietohallintojohtaja

Julkishallinnon perustietovarantojen rajapintamäärittelyn lausunto

Julkishallinnon perustietovarantojen rajapinnat (PERA) –työryhmän tuottama materiaali sisältää runsaasti hyviä periaatteita, linjauksia ja määrittelyjä, joiden saattaminen julkishallinnon käyttöön omaa merkittävän potentiaalin organisaatioiden välisen tiedonvaihdon tehostamiseksi. Tulli esittää seuraavat huomiot lausuttavasta dokumentaatiosta:

Dokumentaation päätasolla on syytä painottaa Valtion yhteisen integraatiopalvelun (VIA) merkitystä viranomaisten välisissä integraatioissa. Viranomaisilla on organisaatiokohtaisia ratkaisuja ja runsaasti vanhoja rajapintoja, jotka voidaan piilottaa VIAN yleisen palvelun taakse. Näin edistetään myös yhteiselle rajapintaratkaisulle asetettuja tavoitteita:

- organisaatioiden välisten integraatioiden kustannusten väheneminen,
- integraatioissa tarvittavan osaamistarpeen väheneminen sekä
- integraatoratkaisujen toteuttamisen ja käyttöönottamisen nopeuttaminen.

Teknisessä määrittelyssä voisi tuoda selkeämmin esille, mitä ratkaisumallia (minimaaliset yhteiset toteutukset, perusratkaisut vai optionaaliset toiminnallisuudet) halutaan ensisijaisesti edistää. Yhteisen rajapintaratkaisun tavoitteet huomioiden perusratkaisut johtaisivat kenties suorimmin toivottuun tulokseen.

Integraatitavoista olisi hyvä osoittaa selkeä ensisijainen vaihtoehto, joka perustuu sovellusten välillä vaihdettaviin sanomiin ja vakiintuneisiin teknologiastandardeihin (HTTP, SOAP, WSDL). Dokumentaatio voisi myös tarjota ensisijaisesta vaihtoehdosta poikkeamisen perusteluiksi näkemyksiä eri tapojen vahvuuksista ja heikkouksista. Todennäköisesti joidenkin organisaatioiden kaikki integraatiotarpeet voitaisiin toteuttaa ensisijaisella tavalla ja dokumentaatio voisi kannustaa osapuolet pohtimaan, olisiko tämä kustannustehokkain ratkaisu uusien integraatiotarpeiden yhteydessä.

Helsingissä 15.9.2011

Arja Palo

tietohallintojohtaja

15.9.2011

Julkishallinnon perustietovarantojen rajapintamäärittelyn lausunnon liite

Tässä liitteessä keskitytään yksityiskohtaisiin lähinnä tekniikkaa koskeviin havaintoihin. Havainnot kohdistuvat rajapintamäärittelyn liitedokumentteihin.

Liite 4, kohta "Tuotanto- ja testiympäristöt":

Yleisellä palvelulla pitää olla aina vähintään testi- ja tuotantoympäristöt, joita palvelun käyttäjä voi hyödyntää luotettavasti omassa sovelluskehityksessään. Testiympäristö ei saa olla palvelun tuottajan "hiekkalaatikko"-ympäristö, joka on toiminnassa satunnaisesti. Palvelun tuottajalla on siis lisäksi oma sisäinen kehitysympäristö palvelun kehitystyötä varten.

Liite 4, kohta "Sovellus-sovellus -sanomien rakenne ja tiedot":

WSDL:n sisällä ei ole suotavaa kuvata varsinaisia tietoja, vaan ne pitää kuvata erillisissä skeematiedostoissaan. Skeematiedostot importoidaan WSDL:ään. Näin saadaan yleiskäyttöisiä skeematiedostoja, jota voidaan hyödyntää monessa palvelussa. Esimerkkinä yleiskäyttöisestä skeematiedostosta voidaan mainita virhesanomien tiedot. Nuo yleiset skeemat pitää määritellä, toteuttaa ja julkista etukäteen yhdessä pisteessä (VallIT/VIA). Muuten jokainen organisaatio julkaisee omia tulkintojaan yleisistä tiedoista. Pelkillä pdf/word dokumenteilla ei saa aikaiseksi tarpeeksi yhtenäisiä tietokuvauksia. Tämä asia on havaittu käytännössä.

Liitteet 4 ja 4.1, tietojen nimeäminen:

Skeemojen tietoelementit kannattaa nimetä englanniksi. Suomen pakkoviljely tässä teknisessä asiassa ei ole perusteltua. Elämme globaalissa maailmassa ja kaikki sovelluskehittäjät eivät välttämättä ymmärrä (ainakaan tulevaisuudessa) suomea. Muu dokumentaatio voi tietysti olla suomeksi muiden tarvittavien kielten lisäksi. Sama englannin kielen vaatimus koskee omia HTTP-headereita, jota on kuvattu liitteissä 4 ja 4.1. Lisäksi omat HTTP-headerit on syytä erottaa standardi headereista prefiksillä X- (katso esim. linkki: http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_HTTP_header_fields).

Liite 4 ja liite 4.1, ristiriitoja ko. dokumenttien välillä:

Liitteessä 4 metatiedot on sijoitettu omiin HTTP headereihin. Liitteessä 4.1 taas annetaan ymmärtää, että metatiedot ovat SOAP headerissa. Ilmeisesti tarkoitus on: SOAP tapauksessa käytetään SOAP headereita, RESTful tapauksessa käytetään HTTP headereita. Ehkä metatietojen tarkempi kuvaus, kuten sijainti, kannattaa sekaannusten välttämiseksi olla vain yhdessä dokumentissa ja muista dokumenteista on viittaus sinne.

VEROHALLINTO

PL 325
00052 VERO

Valtiovarainministeriö

Lausunto

16.9.2011

Dnro
A25/00 00 01/2011

Viite
Lausuntopyyntönnä 21.6.2011
VM/1022/00.00.05/2011

Lausuntopyyntö

Valtiovarainministeriö on pyytänyt lausuntoa määrittelyluonnoksesta **Julkishallinnon perustietovarantojen rajapinnat (PERA)**.

Lausunto

Verohallinto esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavaa.

1. Yleistä

Näkemyksemme mukaan määrittelyn sisältämiä ratkaisuja on mahdollista noudattaa Verohallinnon vastuulla olevien perusrekistereiden rajapintojen määrittelyssä. Uskomme myös, että yhteisellä rajapintaratkaisulla on mahdollista pitkällä aikavälillä saavuttaa myös määrittelyssä esitetyt tavoitteet.

Määrittelyn tulkinta nyt esitetyssä muodossa edellyttää sen lukijalta teknistä taustaa. Tästä johtuen ehdotamme, että vastaaville materiaaleille laaditaan niiden sisältöä mahdollisimman pitkälti yleiskielellä esiteltävä materiaali ja mahdollisuuksien mukaan esitellään aineisto lausunnon laatijoille myös suullisesti esim. erillisessä esittelytilaisuudessa.

Verohallinto on panostanut vuosien 2010 ja 2011 aikana merkittävästi laaja-alaiseen kokonaisarkkitehtuurin kehittämistyöhön, jossa tarkastelun kohteena on ollut erityisesti Verohallinnon prosessien ja tietojärjestelmien muodostama kokonaisuus. Arkkitehtuurityöskentely pyritään kytkemään Verohallinnon suunnittelutyöhön mm. strategiatyöhön, toiminta- ja taloussuunnitteluun (TTS) ja talousarvioesitykseen (TAE). Nämä kytkennät huomioiden PERA-linjausten arviointi ja PERAn soveltamiskohteiden priorisointi ehdotetun aikataulun mukaisesti vuoden 2011 loppuun mennessä on liian tiukka aikatauluvaatimus Verohallinnolle.

2 Tietovarantojen yhteinen rajapintaratkaisu (päädokumentti)

Ehdotamme tietoturvallisuuden näkökulmasta määrittelyyn lisättäväksi tarkennusta mm. uhka-analyysiä väärinkäyttötapauksineen sekä riskiarviota. Mielestämme näin laajalti hyödynnettäväksi aiottuun määrittelyyn liittyen on erityisen tärkeää arvioida tarkoin tapoja, joilla rajapintaratkaisua voitaisiin käyttää tietojärjestelmiin murtautumisessa ja etsiä sen tulosten pohjalta keinoja torjua tehokkaasti tällaisia hyökkäyksiä. Esimerkkeinä tulisi tarkastella myös eri turvatason ratkaisuja (huomioiden tieto-, tietojärjestelmä- ja teknologia-arkkitehtuurien yhdistelmän muodostama kokonaisuus).

Rajapintaratkaisun tulisi mielestämme kyselyjen ja siirtojen lisäksi sisältää myös muita tarkoituksenmukaisiksi ja kustannustehokkaiksi todettuja vaihtoehtoja. Asiakaskunnastamme merkittävä määrä on yrityksiä, joten mielestämme myös yrityksissä käytettyjä ratkaisuja tulisi tarkastella vaihtoehtoina. Lisäksi mahdollisina tarkasteltavina vaihtoehtoina voisivat olla myös avoimen pääsyn salliminen sekä turvasähköposti.

Määrittelyssä tulisi mielestämme välttää mahdollisimman pitkälle suoria viittauksia eri toteutustapoihin, sillä usein on huomattavasti tärkeämpää kiinnittää huomio niille asetettaviin vaatimuksiin. Kartoituksessa kerättyjä tietoja tulisikin jatkossa tarkastella myös niiden toteutustapojen valintaa ohjaavien vaatimusten kautta.

Määrittelyn pilotoinnista lukijalle ei selvinnyt mitkä olivat sille asetetut tavoitteet ja kuinka hyvin ne saavutettiin. Ehdotamme, että tekstiä tarkennettaisiin tältä osin.

2.1. Liite 1

Vaatimukset ovat monelta osin esitetty varsin karkealla tasolla. Ehdotamme, että tekstiin tarkennetaan erityisen karkealla tasolla olevien vaatimusten perusteluihin rajapintojen määrittelyä koskeva näkökulma (esim. tietosuojaa koskevista vaatimuksista). Osa vaatimuksista olisi kytkettävissä myös valtionhallinnon käyttämään ITIL-viitekehykseen ja se olisi hyvä täydentää myös perusteluihin.

Vaatimukset perustietovarantojen sisällön ja tietopalvelurajapintojen dokumentaation helposta sekä julkisesta saatavuudesta tulee arvioida myös tietoturva-uhkien näkökulmasta ja täydentää vaatimuksen sisältöä tältä osin.

2.2. Liite 2

Verohallinnon sidosryhmiin kuuluvat myös tietotekniikkapalvelujen toimittajaorganisaatiot, joille Verohallinto tuottaa materiaalia mm. tarjouspyyntöjä varten. Osa näistä toimittajista on ulkomaisia tai monikansallisia organisaatioita, joille tarjouspyyntömateriaali tulee toimittaa myös englanninkielisenä. Ehdotamme näiden asioiden lisäämistä sidosryhmätaulukkaan.

2.3. Liite 3

Verohallinnon VIES-tietovarannon merkistö on taulukossa virheellisesti mainittu olevan ISO Latin 1, vaikka oikea VIES-tietovarannon merkistö on UTF-8.

2.4. Liitteet 4, 4.1, 4.2 ja 4.3

Liitteessä 4 esitettyjä kuvia ei ole numeroitu eikä nimetty, jolloin tekstin ja kuvan sidos jää tarpeettoman löyhäksi ja tulkinnanvaraiseksi.

Lukijalle jää epäselväksi minkä organisaation vastuulle kuuluu liitteen 4 kappaleessa 3.5.3 mainitun keskitetyn paikan luominen kuvauksille.

Ehdotamme, että liitteen 4.1 kappaleessa 5.1 kuvattuun taulukkoon lisätään otsikot.

Ehdotamme, että liitteeseen 4.2 lisätään vaihtoehtoja sekä tarkennetaan tekstiin selostus siitä mitä standardeja sen sisältö noudattaa.

2.5. Liitteet 5, 5.1, 5.2, 5.3, 5.4 ja 5.5

Lukijalle jää epäselväksi mikä on liitteiden sisältämä viesti määrittelyn soveltamiselle. Ehdotamme, että kunkin liitteen viestiä lukijoille täsmennetään lisäämällä niihin esim. pilotoinnin aikana tehdyt havainnot siitä mihin määrittelyssä tulee erityisesti kiinnittää huomiota. Vaihtoehtoisesti nämä liitteet voisi korvata yhteenvedolla tai poistaa kokonaan.

2.6. Liite 6

PERA-määritykset ehdotetaan toimeenpanosuunnitelmassa huomioitaviksi kuluvaan syksyn aikana Verohallinnon kehityssuunnitelmissa. Tieto tästä tuli Verohallinnon toiminnan ja talouden suunnittelun sekä talousarvoesityksen laadinnan aikataulujen näkökulmasta aivan liian myöhään, jotta asia voitaisiin huomioida esitettyssä aikataulussa.

3. Dokumentaatiota koskevat yhteiset kommentit

Koska dokumentaatio koostuu useista esitystavaltaan ja näkökulmaltaan erilaisesta dokumentista olisi tekstiosuuksiin syytä lisätä viittauksia liitteisiin ja liitteen aliliitteisiin.

Määrittelyssä esitetyn rajapintaratkaisun tuottamia mahdollisia hyötyjä ovat mielestämme:

- julkisten perusrekistereiden oikeellisuuden parantuminen
- asiakkaan oikeusturvan paraneminen
- julkisen hallinnon työtaakan väheneminen niin työn tekemisen kuin sitä tukevien järjestelmien ylläpidossa, kun asiakas on mukana ja yhtenä voimavarana julkisten tietojen ylläpidossa sekä niiden laadun parantamisessa.

- Lisääntynyt kustannustehokkuus päällekkäisen työn vähentymisen seurauksena

4. Lopuksi

Työn lähtökohtiin liittyen pidämme rajapintoihin liittyvän kokonaisuuden onnistumisen kannalta merkittävänä sitä, että rajapintatyön edistymisen yleisiin edellytyksiin mm. yhteisiin koodistoihin ja sanastojen määrittelyyn panostetaan eri organisaatioissa pitkäjänteisesti ja riittävästi.

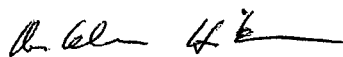
Pidämme luonnoksessa hyvänä:

- Kuvatus ratkaisun sisältö tukee verotuksen tavoitetilaa, jossa verotuksen perusteena olevat uudet tai muuttuneet tiedot saadaan luotettavista lähteistä kattavasti, reaaliaikaisesti ja konekielisesti.
- Lausuttavana olevat Pera- työryhmän tulokset myös palvelevat ja tukevat Verohallinnon mahdollisuutta kehittää ja automatisoida verotusprosesseja sekä optimoida niihin käytettäviä resursseja.

Jatkossa mielestämme on syytä kiinnittää erityistä huomiota seuraaviin asioihin:

- Valtionhallinnon mm. strategiатыön, toiminta- ja taloussuunnittelun (TTS) ja talousarvioesityksen (TAE) aikataulujen sovittamiseen määrittelyissä esitettyihin aikatauluvaatimuksiin.
- Kielisyysvaatimuksiin siltä osin, kuin on se on merkityksellistä esim. monikansallisten tai ulkomaisten palveluntarjoajien, EU:n esittämien vaatimusten tai EU:n laajuisen kilpailutusvaatimuksen vuoksi.
- Määrittelyn sisältöä selkokielisesti esittelevään materiaaliin, joka avaisi määrittelyn merkitystä henkilöille, joilla ei ole teknistä taustaa.

Tietohallintojohtaja

Markku Heikura

30.9.2011

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

Viite: VM125:06/2007 Julkishallinnon perustietovarantojen rajapintamäärittelyn lausunto

VRK:N LAUSUNTO JULKISHALLINNON PERUSTIETOVARANTOJEN RAJAPINTAMÄÄRITTELYSTÄ

VRK esittää lausuntonaan julkishallinnon perustietovarantojen rajapintamäärittelystä seuraavaa:

1. *Kannanottomme yhteisen rajapintaratkaisun (PERA-määrityksen) hyödyllisyydestä, käyttökelpoisuudesta ja toimivuudesta ja miten niitä mahdollisesti voisi parantaa.*

Perustietovarantojen rajapintamäärittelyt ovat hyödyllisiä, koska ne luovat yhteisen perustan tavalle välittää palvelukutsuja ja tietoja perustietovarantojen ja tietoja hyödyntävien järjestelmien välillä. Nykyisellään julkishallinnon rajapintamääritykset poikkeavat selkeästi toisistaan, vaikka eri viranomaisten määrittelyissä on ratkaistu samoja toiminnallisuuksia.

Rajapintamäärittelyä olisi vielä tarpeen parantaa käytännön esimerkeillä rajapintamäärittelyn mukaisista XML-sanomista, WSDL kuvauksista ja SOAP rakenteista, joita vasten viranomaiset voisivat peilata nykyisiä ja suunnitteilla olevia toteutuksiaan.

2. *Näkemyksemme siitä, miten organisaationne voisi luonnosteltua yhteistä ratkaisua hyödyntää.*

Määrityksiä on mahdollista soveltaa kaikissa uusissa väestötietojärjestelmän (VTJ) rajapinnoissa, joissa voimme palvelun tarjoajana itse määrätä rajapinnan tietosisällön ja rakenteet. Niiltä osin kuin rajapintojen toteutusta ohjataan kansallisilla tai kansainvälisillä standardeilla, ei meillä välttämättä ole mahdollisuutta ottaa määrityksiä osaksi toteutusta.

Väestötietojärjestelmän tietovirrat ovat pääsääntöisesti julkishallinnon kahdenvälisiä yhteyksiä, joissa Pera määritysten käyttöönotto onnistunee kohtalaisen helposti. VTJ:ssä on kuitenkin joitakin kansainvälisiä tiedonvaihtoprosesseja kuten muuttoilmoitustietojen siirto pohjoismaisten viranomaisten välillä, joissa meidän on noudatettava valmiiksi annettua rajapintaprotokollaa. Samoin esimerkiksi terveydenhuollon vahvistuva standardointi ohjaa VTJ:ään välitettävien tietojen rajapintaratkaisujen toteuttamista.

3. *Näkemyksemme siitä, miten ja millä aikataululla organisaationne kykenee ottamaan käyttöön määritellyn yhteisen ratkaisumallin tietovarantojen rajapintapalveluiden toteuttamisessa.*

VTJ:ssä on jo käytössä vakioidut rajapinnat suorakäyttöisten tietopalveluiden tarjoamiseen sekä vakiintuneet käytännöt VTJ:n ylläpitotapahtumien rajapintatoteutuksiin. Rajapintojen asiakkaina on joko suoraan tai välillisesti lähes 1500 asiakasta. VRK:n rajapintojen tietoelementit on tehty, nimetty ja otettu käyttöön ennen nykyisten JHS-suositusten ja PERA-työryhmän aineistojen valmistumista.

30.9.2011

VTJ:n nykyisiä rajapintoja ei ole järkevää muuttaa ilman vahvoja liiketoiminnallisia perusteita, jotta muutoksista ei aiheutuisi merkittäviä IT-kustannuksia VTJ:n laajalle asiakaskunnalle. Rajapintoja myöhemmin uudistettaessa Pera määritykset tullaan ottamaan toteutuksessa huomioon.

Pera määrityksissä on listattu rajapintojen kahdensuuntaiseen varmennekäyttelyyn suositeltavat varmentajat. VTJ:n rajapintapalveluissa on tällä hetkellä käytössä seitsemän eri myöntäjän varmenteita. VRK:n pitää hyödyllisenä, että voimme jatkossa suositella asiakkaitamme käyttämään Pera määritysten mukaisia varmenteita, mikä helpottaa luotettujen varmenteiden hallintaan tarvittavaa työtä. Pera –määritysten varmennesuositukset voidaan ottaa VTJ:ssä käyttöön lyhyellä aikajänteellä VTJ:n rajapintojen käyttöönoton ohjeistusta kehittämällä.

4. *Näkemyksemme siitä, mitkä ovat välttämättömät edellytykset PERA-määritysten käyttöönotolle omassa organisaatiossanne ja millaista tukea organisaationne mahdollisesti tarvitsee käyttöönottoa ja soveltamista nopeuttamaan ja helpottamaan.*

Kuten totesimme kohdassa 1, paras tuki Pera –määritysten jalkauttamiselle on tuottaa rajapintapilottien määrittelyt XML-, WSDL- ja SOAP esimerkeiksi saakka. Samoin käytännön esimerkit RESTful tyypisistä rajapintatoteutuksista olisivat tarpeen. Konkreettisten esimerkkien avulla rajapintojen suunnittelijoille syntyy yksiselitteinen kuva siitä, millaista ratkaisua tavoitellaan.

5. *Näkemyksemme siitä, mitkä ovat mielestänne välttämättömät edellytykset PERA-määritysten käyttöönotolle laajasti julkisessa hallinnossa.*

VRK:n ja muun julkishallinnon viranomaisten palvelukehitys on jo tuottanut monilta osin moderneja, yleisiin XML- ja WebServices standardeihin perustuvia rajapintoja, jotka voidaan ottaa nykyaikaisilla sovelluskehittimillä käyttöön muutamilla napin painalluksilla. VRK toivoo, että rajapintapalveluita tarjoavat viranomaiset voivat keskittyä uusien palveluiden kehittämiseen sen sijaan, että nykyisiä rajapintoja lähdetäisiin muuttamaan vain Pera –määritysten julkaisemisen takia.

Toivomme, että Pera määritysten julkaiseminen ei johda massiivisiin VM:n käynnistämiin määritysten käyttöönottoprojekteihin edes osalle julkishallinnon organisaatioista, vaan viranomaisten palvelukehityksen annetaan uudistua nykyisten suunnitelmien mukaisesti kuitenkin Pera määrityksiin tukeutuen. VM:n ICT –ohjaus on jo nykyisellään käynnistänyt tai on käynnistämässä lukuisia resurssisidonnaisia kehityshankkeita viranomaisten oman palvelukehityksen rinnalla implementoitavaksi, joista esimerkkeinä Kokonaisarkkitehtuuri, Yhteisten palvelujen käyttöönotto ja JHS 175 sanastotyöprosessi.

6. *Näkemyksemme siitä, mitä riskejä ja haasteita PERA-määritysten käyttöönottoon liittyy.*

Julkishallinnon rajapintakehitys on jo monilta osin varsin pitkällä ja viimeisimmän viiden vuoden aikana toteutetut rajapinnat ovat jo laajassa käytössä ja ne ovat jo sellaisenaan todella helposti käyttöönotettavissa. Pääsääntöisesti rajapintojen käyttöönotot viivästyvät sen takia, että varsinaiset järjestelmähankkeet eivät saa tarvittavaa rahoitusta ja resursointia. Muutamien päivien sovelluskehitystyö nykyistenkin rajapintojen käyttöönottamiseksi ja testaamiseksi ei ole esteenä palvelukehitykselle. Jotta Pera –määritykset saataisiin laajemmin käyttöön, tulisi VM:n ICT konserniohjauksen pyrkiä varmistamaan, että julkishallinnon palveluiden kehittämishankkeet saavat ylipäättään tarvitsemansa rahoituksen.

30.9.2011

Kommenttimme lausunnoilla olleisiin dokumentteihin:**Päädokumentti**

Sivulla 9 oleva taulukko on tarpeen vaihtaa kuvasta tekstimuotoon.

Liite 4. Tekninen määrittäminen

Sivulla 12 oleva metadata -lista on tarpeen vaihtaa kuvasta tekstimuotoon.

4.3.2 Sovellustason virheet: Sarjojen alkuosan luokat voisi vielä miettiä uudelleen, ettei niitä sekoiteta protokollatason vakiintuneisiin koodeihin: esim. sovellusvirhe 401.1 "Toiminto ei ole sallittu kyseiselle organisaatiolle" on sama kuin http statuskoodi 401.1 "Logon failed"

Liite 4.1 Tekninen määrittäminen (teknologiasidonnainen osa)

Pera määrittämissä on listattu rajapintojen kahdensuuntaiseen varmennekäyttöön suositeltavat varmentajat: Verisign, Thawte, DigiCert ja VRK. Väestörekisterikeskus toivoo, että varmenneistauksen järjestystä muutettaisiin siten, että VRK:n varmenteet esitetään listalla ensimmäisenä. Järjestys tukisi toimintamallia, jossa julkishallinnon rajapintojen tietoturvaratkaisut tukeutuisivat varmenteiden osalta valtiokonsernin itse tuottamiin varmennepalveluihin.

Liite 4.2 Aineistonvälityksen ilmoitusten rajapintakuvaus167190.pdf ja**Liite 4.3 Vaatimuksia VIA-palvelun kehittämiseksi167192.pdf**

Kuittausmenettelyt tarvitaan http:n lisäksi myös FTP protokollalla. Kaikissa FTP -siirron ympäristöissä ei ole välttämättä valmiuksia www-palvelinten http protokollan käytölle. Muussa tapauksessa toiminnallisuus edellyttää palvelin- ja käyttöpalveluhankintaa.

Liitteet 5.x Pilotit

Pilottikuvauksista puuttuu alusta sanalliset kuvaukset palveluiden sisällöstä ja käyttötarkoituksesta pilotteja 5.4 ja 5.5 lukuun ottamatta.

Liite 5.1 Pilotti VTJ & VIA

Pilotin kuvauksessa vastausviestin parametrissa "KuolemaPvm" puuttuu viittaus käsitteeseen päivämäärä.

Pilotin määrittelyssä on kuvattu tiedonsiirron xml-rakenteissa kulkevia käsitteitä ns. säännöllisillä lausekkeilla kuten henkilötunnus, sähköinen asiointitunnus, erilaisia päivämäärätietoja, postinumerokoodi, kunnanumero, kielikoodi ja tietojen poimintahetki. Näillä säännöllisillä lausekkeilla kuvataan tietokentän sallittuja arvoja. VTJkyselyn sovelluskyselyssä on mahdollista, että monen tietoelementin arvo voi myös olla tyhjä. Toisin sanoen esim. päivämäärä-elementti voi arvoltaan esim. 20110714 tai sitten tyhjä. Jos tässä pilotissa kyseisten elementtien arvot eivät saa olla tyhjiä, eli tieto on kuvauksen mukaan pakollinen, tulisi liitteen kuvauksia muuttaa siten, että säännöllisten lausekkeiden lopusta poistetaan kysymysmerkki sekä lausekkeen uloimmat sulut.

30.9.2011

Esim. päivämääräkenttien sallitut merkit tulee olla: [0-9]{8} kun tällä hetkellä kuvauksessa on ([0-9]{8})?. Vastaavasti sähköinen asiointitunnus tulee olla: [0-9]{8}[ABCDEFHJKLMNPRSTUVWXY0-9]{1} kun tällä hetkellä kuvauksessa on ([0-9]{8}[ABCDEFHJKLMNPRSTUVWXY0-9]{1})?

Liite 6 Toimeenpanosuunnitelma

2.5 PERAn vaatimukset VIA-palvelun kehittämiseksi: VIA palvelun laajan käyttöönoton riskinä on, että palvelun liittymäkohtaiset ylläpitokustannukset on esitetty hinnoiteltavaksi liian suuriksi asiakkaalle saatavaan hyötyyn nähden. Nykyisillä ominaisuuksillaankin VIA:n integraatiohinnoitteluksi on esitetty 700 eur / suunta / kk. Vastaavalla yhden liittymän kaksisuuntaisella kustannuksella voidaan ylläpitää myös organisaatiokohtaista integraatoratkaisua, jossa palvelun laatu ja toimittajien määrä on paremmin hallittavissa isommallekin liittymämäärälle.

Ylijohtaja

Hannu Luntiala

Kehityspäällikkö

Joonas Kankaanrinne